

Єсипенко Ю.О.

Студентка ФСП,

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Науковий керівник:

Солончук І.В., ст. викл., ФСП

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Особливості цивільного провадження у Верховному Суді України

Актуальність даної теми полягає в тому, що кожна особа має право на захист своїх інтересів в суді. Але разом з тим суд, при здійсненні правосуддя має забезпечувати кожному право на справедливий суд, тому існує процедура оскарження судових рішень задля перевірки їх законності і обґрунтованості. Питання цивільного провадження у Верховному Суді України на сьогоднішній день є досить важливим враховуючи проведену в Україні судову реформу. І дана тема має певну проблематику на яку хотілось би звернути увагу.

Насамперед слід сказати, що від самого початку свого створення Верховний Суд України є найвищим судовим органом в системі судів загальної юрисдикції, який перш за все забезпечує єдність судової практики. Довгий час він був відомий як єдина касаційна інстанція у системі судоустрою, але відбулись суттєві зміни. У 2010 році з набранням чинності Закону України «Про судоустрій і статус суддів» дані повноваження у Верховного Суду були забрані, а натомість утворено нові Вищі спеціалізовані суди як суди касаційної інстанції з розгляду цивільних, кримінальних, господарських та адміністративних справ. Відповідно до статті 38 того ж закону повноваження ВСУ стосувались тільки:

- узагальнення судової практики;
- надання висновків щодо проектів законодавчих актів, які стосувались судової системи України;
- надання висновків про наявність чи відсутність у діяннях Президента України ознак державної зради або іншого злочину;
- звернення до Конституційного Суду України щодо тлумачень норм Конституції та інших законів України;
- забезпечення однакового застосування норм права судами різних спеціалізацій;
- та інші повноваження.

У Цивільному процесуальному кодексі також було визначено провадження у ВСУ у зв'язку з винятковим обставинами, яке у більшості випадків стосувалось неоднакового застосування судами касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального і процесуального права.

Проте у 2016 році було прийнято новий Закон «Про судоустрій і статус суддів», який по суті повернув повноваження Верховному Суду України. Окрім повноважень, які вже були зазначені за редакцією закону 2010 року, Верховний Суд здійснює правосуддя як суд касаційної інстанції, але у визначених законом випадках і як суд першої або апеляційної інстанції.

У Цивільному процесуальному кодексі у статті 355 визначено такі підстави для подання заяви про перегляд судових рішень у Верховному Суді:

1) неоднакове застосування судами касаційної інстанції норм матеріального права, яке стало причиною ухвалення різних судових рішень у подібних правовідносинах, тобто різне тлумачення і розуміння норм призвело до різного правового результату;

2) неоднакове застосування судом касаційної інстанції норм процесуального права при оскарженні судового рішення;

3) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом;

4) невідповідність судового рішення суду касаційної інстанції висновків, які викладених в постановках Верховного Суду, щодо застосування певних норм матеріального права.

Правом подання заяви про перегляд судових рішень наділені тільки сторони та інші особи, які брали участь у справі. І таке право можна реалізувати тільки після перегляду рішень в касаційному порядку.

На нашу думку, рішення законодавців про повернення повноважень Верховному Суду є досить вдалим, адже за ці шість років спостерігалась тенденція того, що люди не до кінця розуміли значення Вищих спеціалізованих судів і по старій пам'яті звертались саме до Верховного суду з метою оскаржити рішення в касаційному порядку. Все таки за більш ніж 90 років свого існування Верховний Суд по праву заслуговує бути найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції, забезпечувати єдину практику застосування всіма судами норм матеріального і процесуального права і переглядати рішення у касаційному порядку.

Новий Закон України «Про судоустрій і статус суддів» набрав чинності 30 вересня 2016 року і відповідно до нього протягом шести місяців (тобто до 30 березня 2017 року) мало бути утворено новий Верховний Суд. Проте наразі вже травень місяць, а новий суд і досі не запрацював. Також враховуючи, що не утворено нового суду у Цивільному процесуальному кодексі досі зазначено, що судом касаційної інстанції є Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних і кримінальних справ, тому кодекс потребує внесення змін. Звичайно впровадження нового це завжди нелегко і потребує часу і скоріше за все на Верховний Суд буде велике навантаження, проте сподіваємось, що це не вплине на ефективність здійснення правосуддя і в найближчий час ми будемо свідками роботи нового Верховного Суду.

Отже, ми розглянули, як судова реформа 2016 року у вигляді Закону «Про судоустрій і статус суддів» вплинула на цивільне провадження у Верховному Суді України. Але запропоновані зміни не можуть бути так швидко втілені в життя, можливо вони потребують розроблення певних норм і правил для різних сфер діяльності системи судоустрою, яка в свою чергу має функціонувати на засадах доступності, ефективності та незалежності.

В найближчому майбутньому має запрацювати новий Верховний Суд, який буде діяти як суд касаційної інстанції, але продовжуючи бути найвищим судом у системі судоустрою України до компетенції якого відноситься формування судової практики.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс від 18.03.2004 № 1618-IV (редакція від 11.03.2017)[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 № 2453-VI[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>

3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII (редакція від 5.01.2017)[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>